

POROČILO

O IZVAJANJU PRAKTIČNEGA DELA ZAKLJUČNEGA IZPITA V PROGRAMIH Z DUALNO ORGANIZACIJO SREDNJEGA POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA

ZA ŠOLSKO LETO 2002/2003

Ljubljana, decembra 2003

**POROČILO O IZVAJANJU PRAKTIČNEGA DELA ZAKLJUČNEGA IZPITA V
PROGRAMIH Z DUALNO ORGANIZACIJO SREDNJEGA POKLICNEGA
IZOBRAŽEVANJA**

Poročilo o izvajanju praktičnega dela zaključnega izpita v programih z dualno organizacijo srednjega poklicnega izobraževanja za šolsko leto 2002/2003 je na podlagi 21. člena Pravilnika o zaključnih izpitih v nižjem in srednjem poklicnem izobraževanju (Ur. l. RS, št. 102/99 in št. 50/2001) sprejela Državna izpitna komisija za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji.

Izdajatelj: Državna izpitna komisija za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita
v dualni organizaciji

Založnik: Državni izpitni center

Urednica: Andreja Čater, CPI

Avtorji: – Andreja Čater, CPI
                  – Janez Dekleva, GZS
                  – mag. Irena Bahovec, MŠZŠ
                  – Oton Jerman, RIC
                  – Mitja Korunovski, OZS
                  – Boris Potisk, GZS
                  – Elizabeta Skuber, MDDSZ

Jezikovni pregled: Helena Škrlep

Računalniško oblikovanje: Nina Matijaš

Tisk: Državni izpitni center

Naklada: 150 izvodov

Predgovor

V šolskem letu 2002/2003 je pod okriljem Gospodarske zbornice Slovenije in Obrtne zbornice Slovenije končala izobraževanje za 21 poklicev četrta generacija vajencev. Zaključni izpit je sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela. Teoretični del so vajenci opravili v šoli. Praktični del zaključnega izpita pa je obsegal izdelek oziroma storitev z zagovorom in so ga za nekatere poklice opravljali v šolskih delavnicah, za nekatere poklice pa deloma v šoli, deloma v delovnem procesu.

Državna izpitna komisija za izvedbo praktičnega dela zaključnih izpitov v dualni organizaciji je ugodno ocenila uspeh četrte generacije vajencev pri zaključnih izpitih, še posebno praktični del, s katerim so vajenci in delodajalci dokazali, da so ga izvajali kakovostno in v skladu z izpitnim katalogom, tako pa izpolnili poklicne cilje.

Državna izpitna komisija izreka pohvalo za opravljeno strokovno delo vsem udeleženiim v tem izobraževalnem procesu in seveda socialnim partnerjem, ki podpirajo razvoj dualne organizacije poklicnega izobraževanja.

Ljubljana, novembra 2003

Janez Dekleva
Predsednik Državne izpitne komisije za izvedbo
praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji

Pomen krajšav in kratic

DIK	Državna izpitna komisija za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji
ZI	zaključni izpit
DS	srednje poklicno izobraževanje v dualni organizaciji
IO	izpitni odbor
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
OZS	Obrtna zbornica Slovenije
RIC	Državni izpitni center
CPI	Center RS za poklicno izobraževanje
MŠZŠ	Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Pravilnik	Pravilnik o zaključnih izpitih v nižjem in srednjem poklicnem izobraževanju (Ur. l. RS, št. 102/99 in št. 50/01)
Izpitni red	Izpitni red za opravljanje praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji poklicnega izobraževanja (2. 10. 2001)

VSEBINA

- 1 Uvod
  - 1.1 Splošne opredelitve zaključnega izpita v programih srednjega poklicnega izobraževanja v dualni organizaciji
  - 1.2 Normativne podlage za izvedbo zaključnega izpita v srednjem poklicnem izobraževanju
- 2 Opravljeno delo organov za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji izobraževanja
  - 2.1 Državna izpitna komisija za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji
  - 2.2 Izpitni odbori
  - 2.3 Gospodarska in Obrtna zbornica Slovenije
  - 2.4 Sindikati
  - 2.5 Državni izpitni center
  - 2.6 Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje
  - 2.7 Ministrstva
- 3 Vpis v izobraževalne programe dualne organizacije
- 4 Spremljanje izvajanja praktičnega dela zaključnega izpita
  - 4.1 Statistika uspeha vajencev pri zaključnem izpitu
  - 4.2 Ugotovitve spremljanja izvajanja praktičnega dela zaključnega izpita

VSEBINE

- Organizacija izpita
  - Izpitna naloga (izbirnost nalog, kakovost opravljenih nalog)
  - Dokumentacija, ki so jo pripravili vajenci
  - Dnevniki praktičnega izobraževanja
  - Zagotavljanje varnosti pri delu
  - Navzočnost mentorjev pri izpitu
  - Zagovor izpitne naloge
  - Ocenjevanje
  - Izpitna dokumentacija
  - Ugotovitve za posamezni naziv poklicne izobrazbe
  - Mnenja vajencev
  - Mnenja delodajalcev
- 5 Zaključki in predlogi Državne izpitne komisije za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji
  - 6 Priloge
    - 6.1 Koledar opravljanja zaključnih izpitov v šolskem letu 2002/2003
    - 6.2 Člani Državne izpitne komisije za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji
  - 7 Viri in literatura

1 UVOD

1.1 Splošne opredelitve zaključnega izpita v programih srednjega poklicnega izobraževanja v dualni organizaciji

Zaključni izpit se opravlja po uspešno opravljenem zadnjem letniku izobraževanja in v programih srednjega poklicnega izobraževanja obsega:

- strokovno-teoretični del, ki je sestavljen iz dveh izpitnih enot:
  - pisni in ustni izpit iz maternega jezika, tj. slovenščina oz. italijanščina ali madžarščina na narodno mešanih območjih, ter
  - ustni ali pisni oziroma ustni in pisni izpit iz temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta;
- praktični del zaključnega izpita, ki obsega: izpitno nalogo z zagovorom (izpitna naloga je lahko ali enotno ali individualno izpitno delo), izdelavo potrebne dokumentacije, lahko pa tudi delovne preizkuse in zagovor. Vsebina izpita je določena na podlagi izpitnega kataloga za praktični del zaključnega izpita (ki je sestavina izobraževalnega programa) in naborom nalog. Praktični del zaključnega izpita je preizkus praktične usposobljenosti vajenca. Vajenci se med izobraževanjem pri delodajalcu in tudi v šoli usposobijo za praktično delo v poklicu. Uspešno opravljen praktični del zaključnega izpita zagotavlja zadostno praktično usposobljenost za samostojno opravljanje dela.

Vajenci, ki so v skladu z zakonom, pravilnikom in izobraževalnim programom:

- uspešno končali zadnji letnik izobraževanja,
  - imeli sklenjeno učno pogodbo,
  - opravili obveznosti praktičnega izobraževanja v delovnem procesu,
  - opravili vmesni preizkus praktične usposobljenosti,
  - opravili druge obveznosti po programu,
- so izpolnili pogoje za pristop k zaključnemu izpitu.

Za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji je odgovorna pristojna zbornica. Izpit poteka pred izpitnim odborom, ki je sestavljen iz različnih predstavnikov (šol, zbornic, sindikatov), te pa imenuje DIK.

Izpiti so lahko organizirani:

- na šoli, ki jo je vajenec obiskoval,
- pri delodajalcu, pri katerem je opravljal praktično izobraževanje v delovnem procesu,
- na drugi lokaciji, ki jo določi pristojna zbornica.

Vajenci si z uspešno opravljenim zaključnim izpitom pridobijo srednjo poklicno izobrazbo. Ta izpit je tudi pogoj za vpis v programe srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja.

V skladu s pravilnikom vajenci lahko opravljajo pripravljala dela za praktični del zaključnega izpita že med šolskim letom. V izpitnih rokih, določenih s šolskim koledarjem in navodili ministra, pa pred izpitnim odborom zagovarjajo še izpitno nalogo.

1.2 Normativne podlage za izvedbo zaključnega izpita v srednjem poklicnem izobraževanju

Zaključni izpiti v srednjem poklicnem izobraževanju se izvajajo na podlagi naslednjih zakonov, pravilnikov, odredb in drugih predpisov:

1. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS, št. 12/96, 23/96, 22/2000, 64/2001, 108/2002, 34/2003 in 79/2003). Zakon med drugim določa sestavine izobraževalnega programa. Splošni del izobraževalnega programa tako vsebuje tudi pogoje za dokončanje izobraževanja in sestavine oziroma izpitne enote zaključnega izpita.
2. Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Ur. l. RS, št. 12/96 in št. 44/2000). V skladu s tem zakonom se srednja poklicna izobrazba pridobi po končanem izobraževanju z opravljenim zaključnim izpitom.
3. Pravilnik o zaključnih izpilih v nižjem in srednjem poklicnem izobraževanju (Ur. l. RS, št. 102/99 in št. 50/2001), ki določa pogoje, načine in postopke opravljanja zaključnega izpita v dualni in šolski organizaciji. Določa tudi načine ocenjevanja znanja, imenovanje, sestavo ter pristojnosti in naloge organov za izvedbo zaključnega izpita v dualni organizaciji, ki so: Državna izpitna komisija za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji in izpitni odbori. Strokovno-teoretični del zaključnega izpita izvajajo izpitne komisije na šolah.
4. Izpitni red za opravljanje praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji (objava 2. 10. 2001). Izpitni red med drugim določa naloge nadzornikov, kraj opravljanja izpita ter opredeljuje kršitve izpitnega reda in ukrepe zoper kršitelje.
5. Pravilnik o šolskem koledarju za gimnazije, poklicne in srednje tehniške in strokovne šole (Ur. l. RS, št. 17/97, št. 40/99 in št. 69/2002).
6. Šolski koledar 2002/03 in navodila o razporeditvi pouka in počitnic (Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport).
7. Pravilnik o šolski dokumentaciji (Ur. l. RS, št. 96/99 in 108/99).
8. Izpitne naloge za praktični del zaključnega izpita v dualni organizaciji izobraževanja, ki so jih določili izpitni odbori, te pa je imenovala DIK.
9. Okrožnice srednjim šolam o izvedbi ZI.
10. Javno veljavni izobraževalni programi za pridobitev srednje poklicne izobrazbe, ki jih je sprejel Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje ter so bili objavljeni v publikacijah Ministrstva za šolstvo, znanost in šport. Sestavina izobraževalnih programov so tudi izpitni katalogi za posamezne izpitne enote.

2 OPRAVLJENO DELO ORGANOV ZA IZVEDBO PRAKTIČNEGA DELA ZAKLJUČNEGA IZPITA V DUALNI ORGANIZACIJI IZOBRAŽEVANJA

2.1 Državna izpitna komisija za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji

Državno izpitno komisijo za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji (v nadaljevanju: DIK) je imenoval minister za šolstvo, znanost in šport na podlagi 20. člena Pravilnika o zaključnih izpiti.

Člani komisije so bili imenovani na predlog zbornic in reprezentativnih sindikatov za obdobje dveh let. DIK ima devet članov, in sicer štiri člane na predlog pristojnih zbornic (delodajalci), dva člana na predlog reprezentativnih sindikatov (delojemalci), po enega člana pa na predlog ministrstva, pristojnega za šolstvo, ministrstva, pristojnega za delo, in člana na predlog CPI.

Naloge DIK določa 21. člen Pravilnika o zaključnih izpiti. V šolskem letu 2002/03 se je DIK sestala na osmih sejah in opravila vse naloge, določene s pravilnikom. Tako je:

- določila število izpitnih odborov za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita za posamezen naziv poklicne izobrazbe, njihov sedež in območje pristojnosti ter imenovanje predsednikov in namestnikov izpitnih odborov (na predlog pristojnih zbornic),
- pripravila seznam članov izpitnih odborov za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji (na predlog zbornic, reprezentativnih sindikatov in šol),
- uskladila delo izpitnih odborov,
- uskladila roke za izvedbo izpitov,
- določila kraj izvajanja praktičnega dela zaključnih izpitov,
- imenovala predsednika in namestnika komisije za ugovore,
- organizirala sestanke s šolami, ki izvajajo dualno organizacijo izobraževanja,
- spremljala ovrednotenje praktičnega dela zaključnega izpita,
- spremljala delo izpitnih odborov in komisij,
- potrdila izpitne naloge in potrebno dokumentacijo,
- se seznanila z načrtom izobraževanja in usposabljanja članov izpitnih odborov,
- se seznanila z navodili za delo izpitnih odborov,
- sprejela letno poročilo o poteku in rezultatih praktičnega dela zaključnega izpita,
- opravila druge naloge v okviru svojih pristojnosti.

2.2 Izpitni odbori

Na podlagi Pravilnika o zaključnih izpiti je Državna izpitna komisija na svoji 8. korespondenčni seji 9. 5. 2003 potrdila člane izpitnih odborov za izvedbo praktičnega dela zaključnih izpitov v dualni organizaciji v šolskem letu 2002/03. Posamezne izpitne odbore so v skladu z 22. členom pravilnika sestavljali: predsednik, namestnik in trije člani. Pri zaključnih izpiti je v 28 izpitnih odborih sodelovalo 36 članov OZS in 30 članov GZS ter 85 članov izpitnih odborov s strani srednjih poklicnih šol. Za člane izpitnih odborov je bil v februarju organiziran izobraževalni seminar, ki je zajemal naslednje teme: pravila za opravljanje zaključnih izpitov, preverjanje in ocenjevanje praktičnega znanja in spretnosti, psihologija mladostnika, dosedanje izkušnje o vmesnih preizkusih in zaključnih izpiti ter koledar zaključnih izpitov za tekoče šolsko leto.

2.3 Gospodarska in Obrtna zbornica Slovenije

Gospodarska zbornica Slovenije

Na podlagi Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju zbornica organizira opravljanje praktičnega dela zaključnih izpitov za vajence. V skladu z zakonom in drugimi predpisi je Odbor za izobraževalno in kadrovske dejavnosti Gospodarske zbornice Slovenije na svoji seji potrdil seznam članov izpitnih odborov (predsedniki in namestniki predsednikov), pozneje pa jih je potrdila Državna izpitna komisija. Izpitni odbori menijo, da sta potek in organizacija praktičnega dela zaključnega izpita dobra. Poudarili pa so, da bi bilo treba izvesti več zaključnih izpitov pri delodajalcih, saj menijo, da vajenci bolje poznajo svoje delovno okolje, zato je izvedba praktičnega dela zaključnega izpita zanje manj obremenjujoča. Sama organizacija in izpeljava zaključnih izpitov sta potekali uspešno. K temu je prispevalo tudi usposabljanje izpitnih odborov, ki ga je izvedla Gospodarska zbornica Slovenije.

Obrtna zbornica Slovenije

Obrtna zbornica Slovenije je v šolskem letu 2002/2003 dejavno sodelovala pri praktičnem delu zaključnega izpita. Opravljeno je bilo veliko dejavnosti, katerih cilj je bil čim boljša izvedba zaključnih izpitov za kandidate, ki so se izobraževali v dualni organizaciji srednjega poklicnega izobraževanja.

Glavne dejavnosti, ki jih je izvedla Obrtna zbornica Slovenije, so:

- priprava koledarja opravljanja praktičnega dela zaključnih izpitov v dualni organizaciji 2002/2003;
- priprava razpisa za izvedbo praktičnega dela zaključnih izpitov v zimskem, spomladanskem in jesenskem izpitnem roku glede na šolski koledar 2002/2003;
- izobraževanje članov izpitnih odborov;
- usklajevanje dela izpitnih odborov;
- priprava izpitnih nalog in dokumentacije;
- obveščanje članov izpitnih odborov, vajencev, delodajalcev in šol o kraju, času in načinu izvedbe praktičnega dela zaključnega izpita;
- načrtovanje, organiziranje in usklajevanje zaključnih izpitov;
- usklajevanje in informiranje med Obrtno zbornico Slovenije in območnimi obrtnimi zbornicami ter Gospodarsko zbornico Slovenije, Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport, Centrom RS za poklicno izobraževanje ter srednjimi poklicnimi šolami;
- svetovanje in informiranje vajencev in njihovih staršev o izvedbi praktičnega dela zaključnih izpitov;
- vodenje logistike spričeval pred podelitvijo;
- pregledi, analiza in statistika praktičnega dela zaključnih izpitov za četrto generacijo vajencev.

2.4 Sindikati

Predstavniki nekaterih sindikatov so sodelovali pri neposrednem spremljanju praktičnega dela zaključnih izpitov.

2.5 Državni izpitni center

Državni izpitni center je v šolskem letu 2002/03 opravil naslednje naloge:

- tehnična in administrativna podpora DIK;
- spremljanje statistike uspeha pri zaključnih izpitih.

2.6 Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje

Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje je opravil naslednje naloge:

- strokovne in razvojne naloge s področja poklicnega izobraževanja, svetovanje;
- usklajevanje spremljanja zaključnih izpitov (priprava projekta, organizacija spremljanja, obveščanje sodelujočih pri spremljanju, analiza in obdelava evalvacijskih vprašalnikov);
- sodelovanje pri spremljanju;
- oblikovanje metodologije za poročilo o zaključnih izpitih v dualni organizaciji izobraževanja;
- usklajevanje priprave in sodelovanje pri pripravi Poročila o izvajanju praktičnega dela zaključnega izpita v programih z dualno organizacijo srednjega poklicnega izobraževanja.

2.7 Ministrstva

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport je opravilo naslednje naloge:

- usklajevanje nekaterih aktivnosti med socialnimi partnerji, pristojnimi za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji (npr. priprava razpisa za vpis v 1. letnik dualnega izobraževanja);
- usmerjanje delovanja šol za pripravo in izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita z navodili v okrožnicah in na posvetih;
- priprava okvirnega koledarja izvedbe praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji in objava koledarja za prihodnje šolsko leto;
- usmerjanje priprave izpita za kandidate s posebnimi potrebami;
- sodelovanje pri izobraževanju organov za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je v okviru Nacionalnega programa aktivne politike zaposlovanja za leto 2003 podprlo dualno izobraževanje z naslednjimi projekti:

- promocija poklicnega izobraževanja in deficitarnih poklicev, zato da se poveča zanimanje za vpis v izobraževalne programe za deficitarne poklice. Program je namenjen brezposelnim pred vključitvijo v Program 5000 in šolski mladini;
- program “Drugače o poklicih” je namenjen povezovanju šol in podjetij ter pomoči osnovnošolcem, srednješolcem in brezposelnim, da spoznajo značilnosti predvsem deficitarnih poklicev. V program se vključujejo zlasti brezposelni in šolska mladina na prehodu;
- CIPS – Centri za informiranje in poklicno svetovanje dajejo informacije glede spoznavanja poklicev, možnosti izobraževanja in zaposlovanja v nekaterih poklicih;
- projekt GetWork je program načrtovanja kariere za študente in dijake, ki se usposabljaajo za uspešen nastop na trgu dela, tako da se olajša prehod med šolanjem in zaposlovanjem;
- projekt “Spodbujanje poklicnega izobraževanja s pomočjo poklicne vzgoje v osnovni šoli”, katerega namen je spodbujati mlade k vključevanju v izobraževanje za pridobitev deficitarnih poklicev in tako zmanjševati neskladje med poklicno ponudbo in povpraševanjem na trgu dela;
- Program 5000 – program za pridobitev javno veljavne izobrazbe omogoča udeležencem pridobiti javno veljavno izobrazbo in poklicne kvalifikacije, praviloma na tistih področjih, na katerih obstaja potreba po delavcih in tako možnost zaposlitve. Cilj programa je povečati zaposljivost in zmanjšati poklicno strukturno neskladje na trgu dela ter dvigniti izobrazbeno in kvalifikacijsko raven. V okviru Programa 5000 se izvaja tudi podprojekt Projektno učenje za mlajše odrasle, javnoveljavni program neformalnega izobraževanja za mlade brezposelne, ki so opustili šolanje, zato da so motivirani za vključitev v redno izobraževanje in usposobljeni za večjo konkurenčnost na trgu dela.

Ministrstvo vodi obsežne akcije za vključevanje mladih. Med najpomembnejše cilje sodi tudi zagotovitev približno 247 vajeniških mest za mlade brezposelne.

3 VPIS V IZOBRAŽEVALNE PROGRAME DUALNE ORGANIZACIJE

Prvi programi srednjega poklicnega izobraževanja v dualni organizaciji so bili v skladu z novimi šolskimi predpisi na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje potrjeni leta 1996, izvajati pa so se začeli v šolskem letu 1997/1998. V naslednjih letih se je ponudba izobraževalnih programov v dualni organizaciji širila, tako da jih je pripravljenih že 41. Ta številka kaže na dokaj široko in raznovrstno ponudbo programov, žal pa statistični podatki o vpisu vanje kažejo manj spodbudno sliko.

V spodnji preglednici je prikazan odstotek zasedenosti učnih mest, ki sta jih razpisali obe zbornici za posamezni poklic od šolskega leta 1997/1998 do 2002/2003, kakor so se vpeljevali izobraževalni programi. Podatki nazorno kažejo, kako sta ponudba in povpraševanje odvisna od tržnih zakonitosti in nenehnih sprememb razmerja med potrebami delodajalcev in zanimanjem učencev za nekatere poklice. Za nekatere programe je ponudba učnih mest obsežna, prav tako je razmeroma zadovoljiva zasedenost učnih mest oziroma vpis (npr. programi frizer, avtomehanik in mizar). Za druge programe velja obratno: kljub ponudbi učnih mest je vpis skromen. V tretjo skupino lahko uvrstimo programe, pri katerih je ponudba učnih mest skromna, prav tako pa ni zanimanja učencev.

Preglednica 1: Odstotek sklenjenih učnih pogodb na podlagi razpisa učnih mest od šolskega leta 1997/1998 do 2002/2003

Poklic	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03
Avtoklepar	19,1	28,3	37,5	29,8	26,4	28,4
Avtoličar	-	-	-	-	9,5	13,8
Avtomehanik	41	81,9	84,8	87	110,9	71,2
Cvetličar	-	52,6	46,3	45,4	48,0	19,2
Črkoslikar	-	-	-	-	66,7	0,0
Elektrikar - energetik	-	-	-	19,1	26,4	34,4
Frizer	-	57,8	62,6	70,7	83,0	45,4
Finomehanik	-	-	-	-	0,0	0,0
Instalater strojnih instalacij	-	10,6	14,5	21,1	14,5	27,4
Izdelovalec usnjenih in krznenih oblačil	-	-	-	-	0,0	0,0
Kamnosek	-	-	-	-	0,0	0,0
Klepar - krovec	-	8,1	6,8	12,5	9,3	8,2
Konstruktivski mehanik	-	-	-	-	3,4	0,0
Kuhar	-	28,3	81,2	77,6	33,0	53,7
Mesar	28,6	25,6	39,1	7,3	16,7	0,0
Mizar	25,9	54,6	68,3	52,3	70,7	53,7
Natakar		8,8	45,5	26,7	31,9	21,9
Orodjar		-	-	-	46,5	25,6
Pek		-	26,8	31,0	93,8	31,8
Pečar - keramik		-	-	-	30,8	44,4
Prodajalec		-	-	31,2	45,9	26,0
Slaščičar - konditor		-	69,0	17,1	71,4	81,8
Slikopleskar		-	40,6	42,5	10,5	26,5
Stavbni steklar		-	-	-	0,0	0,0
Strojni mehanik		-	-	12,5	4,0	0,0
Šivilja - krojač		-	100	16,1	29,8	30,6
Tapetnik		-	50,0	19,0	4,8	0,0
Tesar	3,5	8,9	15,6	10,6	9,8	11,5
Urar	-	-	-	-	0,0	0,0
Vrtnar	-	-	57,1	33,3	8,3	0,0
Zidar	8,1	32,9	37,6	22,6	22,7	45,6
Zlatar	-	-	-	16,7	166,7	100,0

V naslednji preglednici je prikazano skupno število razpisanih in zasedenih učnih mest pri obeh zbornicah (OZS, GZS) od šolskega leta 1997/1998 do 2002/2003.

Preglednica 2: Skupno število razpisanih učnih mest in zasedenost na podlagi sklenjenih učnih pogodb od šolskega leta 1997/1998 do 2002/2003

Šolsko leto	Razpis			Vpis v programe	
	OZS	GZS	Skupaj	Skupaj	
	št.	št.	št.	št.	%
1997/1998	1706	703	2409	694	28,8
1998/1999	1542	593	2135	913	42,7
1999/2000	1567	426	1931	1058	54,8
2000/2001	1656	986	2642	1075	40,7
2001/2002	1404	784	2188	854	39,0
2002/2003	1491	636	2127	812	38,2

Primerjava razpisa in zasedenosti učnih mest na podlagi sklenjenih učnih pogodb za posamezna šolska leta kaže, da se je odstotek prijav vajencev v prvih treh letih višal – od 29 % v prvem letu vpeljevanja dualne organizacije do 54 % v tretjem letu in vnovičnega padca na okoli 40 % v šolskih letih 2000/01–2002/03.

Spodnja preglednica prikazuje vpis v prvi letnik programov dualne organizacije v šolskih letih 1997/98–2002/03.

Preglednica 3: Vpis v prvi letnik programov dualne organizacije v šolskih letih 1997/98–2002/03

	Program	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03
1.	Avtoklepar (ds)	66	46	39	31	25	31
2.	Avtoličar (ds)	-	-	-	-	-	12
3.	Avtomehanik (ds)	330	255	241	210	206	177
4.	Cvetličar (ds)	-	29	20	14	14	7
5.	Elektrikar - energetik	-	-	-	-	14	16
6.	Finomehanik (ds)	-	-	-	3	-	-
7.	Frizer (ds)	-	184	156	144	101	71
8.	Instalater strojnih instalacij (ds)	-	17	12	22	16	35
9.	Klepar - krovec (ds)	-	8	4	7	5	5
10.	Kuhar (ds)	-	35	100	101	74	115
11.	Mesar (ds)	20	11	20	-	8	-
12.	Mizar (ds)	245	225	238	167	169	154
13.	Natakar (ds)	-	16	48	46	58	50
14.	Orodjar	-	-	-	-	18	21
15.	Pečar - keramik (ds)	-	-	-	-	6	8
16.	Pek (ds)	-	-	11	20	17	10
17.	Prodajalec (ds)	-	-	-	166	48	16
18.	Slaščičar - konditor (ds)	-	-	20	8	9	7
19.	Slikopleskar (ds)	-	-	11	20	10	13
20.	Strojni mehanik (ds)	-	-	-	5	-	-
21.	Šivilja - krojač (ds)	-	-	29	19	17	17
22.	Tapetnik (ds)	-	-	7	3	-	-
23.	Tesar (ds)	9	18	23	25	7	14
24.	Vrtnar (ds)	-	-	4	4	-	-
25.	Zidar (ds)	24	69	75	60	26	29
25.	Zlatar (ds)	-	-	-	-	6	4
	Skupaj	694	913	1058	1075	854	812

Iz pregleda podatkov o vpisu v programe je razvidno, da se zanimanje za programe v dualni organizaciji zmanjšuje, poleg tega vpis pada tudi zaradi vse manj številčnih generacij. V šolskem letu 2002/03 je bilo v prvi letnik programov dualne organizacije vpisane približno 3 % populacije. Na novo se je začel izvajati le program za avtoličarja. Od skupno 41 programov v dualni organizaciji je bil v prvi letnik vpis le v 21 programov. Primerjava po generacijah kaže, da je vpis v nekatere programe, ki so se v preteklih letih že izvajali, zamrl (npr. strojni mehanik, tapetnik, vrtnar, mesar). Kar nekaj je tudi takih, za katere se izobraževanje doslej sploh še ni organiziralo (npr. bolničar - negovalec, kamnosek, črkoslikar, usnjarski galanterist, izdelovalec usnjenih in krznenih oblačil). Podobno kakor v preteklih šolskih letih je največ vpisanih vajencev v programe za avtomehanika, frizerja, mizarja in zidarja, vendar tudi ta vpis iz leta v leto upada. Nizek je vpis za poklice cvetličar, klepar - krovec, pečar - keramik, slaščičar - konditor, zlatar, v katerih je manj kakor po 10 vajencev.

4 SPREMLJANJE IZVAJANJA PRAKTIČNEGA DELA ZAKLJUČNEGA IZPITA V DUALNI ORGANIZACIJI

4.1 Statistika uspeha vajencev pri zaključnem izpitu

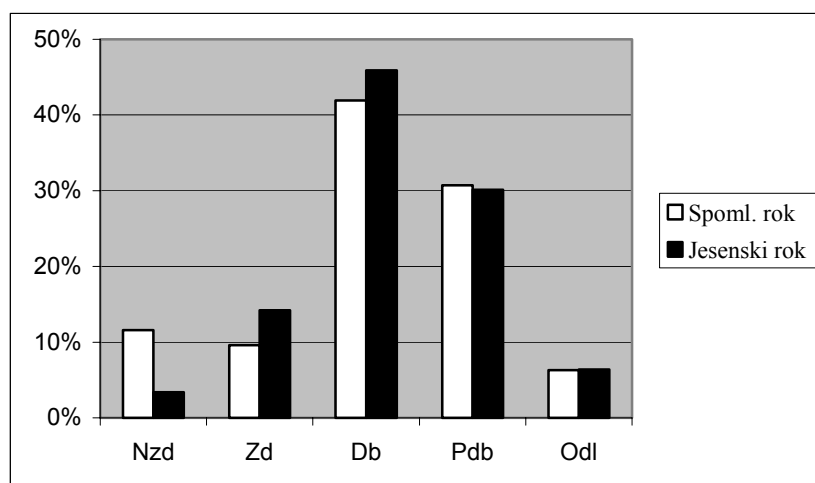
V zaključni letnik programov v dualni organizaciji je bilo v šolskem letu 2002/03 vpisanih 898 vajencev, zaključni izpit pa je uspešno opravil 801 vajenec (upoštevana sta spomladanski in jesenski izpitni rok).

Podatki o splošnem učnem uspehu v spomladanskem izpitnem roku 2003 kažejo, da je zaključni izpit uspešno opravilo 88,4 % vajencev, ki so pristopili k izpitu, dobrih 11 % jih je imelo popravni izpit. Po pričakovanjih se je uspeh po jesenskem izpitnem roku zelo popravil, saj je bilo uspešnih 96,6 % vajencev, popravni izpit pa je imelo po jesenskem izpitnem roku še 3,4 % vajencev. Podatki o splošnem učnem uspehu kažejo na podoben uspeh kakor v šolskem letu poprej (v šolskem letu 2001/02 je bilo po spomladanskem roku 10,5 % neuspešnih vajencev, po jesenskem pa 3,5 %). Splošni učni uspeh pri zaključnih izpiti je prikazan v preglednici 4 in v diagramu 1.

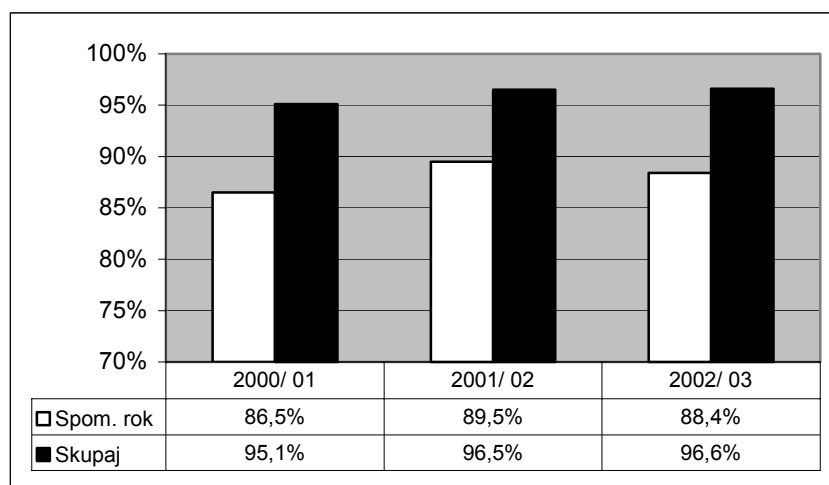
Preglednica 4: Splošni učni uspeh vajencev pri zaključnem izpitu

Splošni učni uspeh	Opravili	Učni uspeh				Niso opravili
	%	Odl.	Pdb.	Db.	Zd.	%
Spomladanski izpitni rok	88,4	6,3	30,7	41,9	9,6	11,6
Skupaj (spom. in jesen. izpitni rok)	96,6	6,4	30,1	45,9	14,2	3,4

Diagram 1: Splošni učni uspeh vajencev po spomladanskem in jesenskem izpitnem roku v šolskem letu 2002/03

Diagram 2: Splošni učni uspeh vajencev v spomladanskem izpitnem roku in skupaj v šolskih letih 2000/01–2002/03

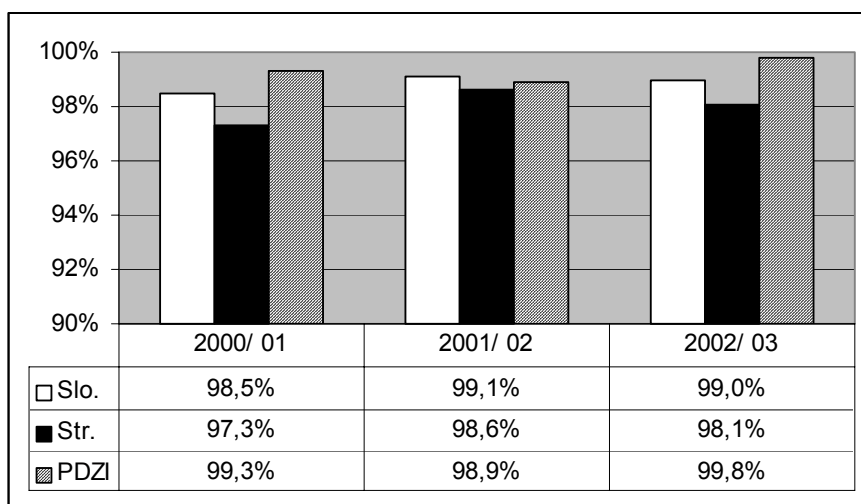
Delež vajencev, ki so pristopili k zaključnemu izpitu in ga tudi uspešno opravili, se v zadnjih treh letih giblje od 86,5 %–89,5 % v spomladanskem in od približno 95 %–96,5 % po jesenskem izpitnem roku. Primerjava med izpitnimi enotami kaže, da se je delež uspešnih pri posamezni izpitni enoti sicer nekoliko spreminjal, vendar se skozi leta kaže, da vajenci dosegajo najvišje ocene pri praktičnem delu zaključnega izpita, najmanj pa je bilo uspešnih pri temeljnem strokovno-teoretičnem predmetu, čeprav so pri tej izpitni enoti dosegli višjo povprečno oceno kot pri maternem jeziku. Pri praktičnem delu zaključnega izpita je bilo le nekaj posameznikov, ki po jesenskem roku pri tretji izpitni enoti niso bili uspešni. Tudi povprečna ocena je bila pri praktičnem delu zaključnega izpita najvišja (3,65). Primerjava uspešnosti med fanti in dekleti pokaže, da so dekleta dosegla nekoliko slabši uspeh. Med vsemi moškimi kandidati je bilo po jesenskem roku neuspešnih še 2,5 %, med dekleti pa je bil ta delež 4,7 %.

Preglednica 5: Učni uspeh pri zaključnem izpitu po jesenskem roku v programih dualne organizacije

Izpitna enota	Odstotek uspešnih	Povprečna ocena
Materni jezik	99,0	2,99
Strokovni predmet	98,1	3,24
Praktični del	99,8	3,65

Diagram 3: Primerjava deleža uspešnih po izpitnih enotah v šolskih letih 2000/01–2002/03

V šolskem letu 2002/03 je izobraževanje v dualni organizaciji zaključil 801 vajenec, od tega 441 pri Obrtni zbornici Slovenije in 360 pri Gospodarski zbornici Slovenije. Od skupnega števila vpisanih v prvi letnik je izobraževanje zaključilo približno 75 % vajencev, ki so se izobraževali za 21 poklicev. Za primerjavo naj povemo, da je v letu poprej izobraževanje zaključilo 748 vajencev, v vseh štirih generacijah pa 2899.

Število vajencev, ki so v letu 2003 zaključili izobraževanje v posameznih izobraževalnih programih, je navedeno v spodnji preglednici.

Preglednica 6: Število vajencev po izobraževalnih programih, ki so zaključili izobraževanje v šolskem letu 2002/2003 (spomladanski in jesenski izpitni rok)

Program	Št. vajencev, ki so opravili ZI
Avtoklepar	21
Avtomehanik	157
Cvetličar	14
Elektrikar - energetik	7
Finomehanik	2
Frizer	91
Instalater strojnih instalacij	22
Klepar - krovec	5
Kuhar	61
Mizar	136
Natakar	23
Pek	13
Prodajalec	129
Slaščičar	5
Slikopleskar	16
Strojni mehanik	4
Tapetnik	3
Tesar	21
Vrtnar	3
Zidar	54
Šivilja - krojač	14
Skupaj	801

4.2 Ugotovitve spremljanja izvajanja praktičnega dela zaključnega izpita

Spremljanje izvajanja praktičnega dela zaključnega izpita v programih srednjega poklicnega izobraževanja v dualni organizaciji je usklajeval in skupaj z zunanjimi sodelavci opravil CPI.

Spremljanje je bilo opravljeno na več načinov, in sicer kot:

- neposredno spremljanje oziroma udeležba pri zaključnih izpitih v sodelovanju s socialnimi partnerji. Pri tem so sodelovali vodje področij in tudi drugi sodelavci CPI, učitelji praktičnega pouka, predstavniki zbornic oziroma delodajalcev, predstavniki sindikatov, pa tudi predstavniki Zavoda za zaposlovanje;
- spremljanje z anketiranjem vajencev;
- spremljanje z anketiranjem mentorjev oziroma delodajalcev.

Načrt neposrednega spremljanja je zajemal naslednje vidike:

- organizacija izpita (npr. pravočasnost in vsebinska ustreznost obveščanja, kraj opravljanja izpita);
- izpitna naloga (izbirnost nalog, kakovost opravljenih nalog);
- dnevnik praktičnega izobraževanja;
- dokumentacija, ki so jo pripravili vajenci;
- zagotavljanje varnosti pri delu;
- zagovor izpitne naloge;
- navzočnost mentorjev pri izpitu;
- ocenjevanje;
- izpitna dokumentacija.

Anketiranje vajencev je zajemalo vprašanja, vezana na:

- izkušnje s praktičnega izobraževanja pri delodajalcu;
- priprave na zaključni izpit;
- obveščanje o zaključnem izpitu;
- zahtevnost nalog pri izpitu;
- pravičnost dobljenih ocen.

Ugotavljanje mnenj mentorjev pa je zajemalo naštet:

- razlogi za izobraževanje podmladka in cilji izobraževanja;
- povezava med znanjem, ki so ga vajenci dobili v šoli in pri delodajalcu;
- sodelovanje s šolo in pristojno zbornico;
- spodbujanje delodajalcev za praktično usposabljanje vajencev;
- načrti za usposabljanje vajencev v prihodnje;
- usposabljanje za mentorsko delo.

V spremljanje je bilo vključenih vseh 21 programov v dualni organizaciji, v katerih so vajenci opravljali zaključni izpit. Ugotovitve spremljanja so zbrane na podlagi analize vprašalnikov neposrednega spremljanja ter analize vprašalnikov za vajence in mentorje oziroma delodajalce.

NEPOSREDNO SPREMLJANJE

Skupaj je bilo izpolnjenih 48 vprašalnikov udeležencev, v spremljanje pa je bilo vključenih 19 izobraževalnih programov (vsi razen za frizerja in tapetnika) ter 16 šol.

Organizacija izpita

Vajenci praktični del zaključnega izpita lahko opravljajo pri delodajalcu, pri katerem poteka praktično izobraževanje, v šoli ali pa na drugi lokaciji, ki jo določi zbornica. Za večino programov s področja strojništva je bil praktični del izpita organiziran pri delodajalcu, pri katerem so vajenci opravljali praktično izobraževanje v delovnem procesu (izjema je le ena šola). Čeprav so izpiti potekali pri delodajalcih, so bili zagovori organizirani v šoli. Pri programih za cvetličarja, frizerja, kuharja, mizarja, natararja, slaščičarja - konditorja, šiviljo - krojača in vrtnarja so izpiti potekali v šoli. Za pekovski, tesarski in zidarski program je za nekatere šole veljalo, da je izpit potekal pri delodajalcu oziroma na drugi lokaciji, drugje pa v šoli. Za program prodajalec so bili izpiti organizirani na Gospodarski zbornici. Ne glede na to, kje je potekal izpit, so evalvatorji v 85 % menili, da je kraj opravljanja izpita ustrezen. Posamezniki so se zavzeli, da bi bilo, kadar je bil izpit v šoli, bolje, če bi se opravljal pri delodajalcu, ker so delovne okoliščine bliže pravi situaciji. Drugi so spet menili, da bi bilo izpit zaradi racionalizacije dela izpitnih odborov bolje organizirati v šoli.

Tudi obveščanje o izpitu je bilo večinoma ustrezno, le v redkih primerih so bile informacije zbornic sodelujočim poslani z zamudo. Nekajkrat so bile v vsebinskem smislu pomanjkljive. Pri tem je šlo predvsem za pomanjkljiva navodila (npr. glede priprave dokumentacije), tako da so dodatne informacije vajencem dali šele učitelji na šolah. V redkih primerih z zbornic tudi ni bila poslana vsa potrebna dokumentacija oziroma zadostno število izvodov nekaterih obrazcev. Evalvatorji omenjajo primer, ko je bila vajencem dodeljena dokaj zahtevna naloga. V enem primeru so člani izpitnih odborov opozorili še na potrebno po bolj usklajenem sodelovanju med zbornicama.

Izpitna naloga

Izbor izpitne naloge v različnih programih poteka različno. Kadar je izpit potekal pri delodajalcu, vajenci praviloma niso imeli vpliva na izbor izpitne naloge, saj so delali nalogo za konkretnega naročnika – stranko. Tudi v nekaterih primerih, ko je izpit potekal v šoli, vajenci niso mogli izbirati, kaj bodo delali, saj so opravljali enotno izpitno delo, ki ga je določil izpitni odbor. V drugih primerih so vajenci žrebali listke z izpitnimi nalogami. V lesarskih in tekstilnih programih so vajenci sami izbrali individualno izpitno delo v skladu z naborom nalog in izpitnim katalogom. Kjer je bila vajencem omogočena izbira, so evalvatorji menili, da je bila dovolj velika. Prav tako so imeli kandidati dovolj časa za izdelavo naloge.

Udeleženci spremljanja so dali tudi mnenje o ustreznosti opravljenih izpitnih nalog. Opazili so dobre strani, pa tudi pomanjkljivosti. Navajali so predvsem tele pripombe: premajhna samostojnost, nenatančnost vajencev, nekaterim še manjka rutine, prakse, nekateri si niso dobro razporedili časa itd. Pohvalili pa so naslednje: trud in zavzetost vajencev za delo, priprava lepih, kakovostnih izdelkov oziroma storitev. Poudarili so tudi, da veliko vajencev želi nadaljevati izobraževanje v poklicno-tehniških programih.

Dokumentacija, ki so jo pripravili vajenci pri pripravi izpitne naloge

Kakovost pripravljene dokumentacije se je zelo razlikovala. Nekateri vajenci so jo pripravili zelo natančno, vzorno. Pri drugih pa smo opazili pomanjkljivosti, ki so podobne, kakršne smo napisali že pri ugotovitvah o dnevnikih praktičnega izobraževanja (skromni opisi, pomanjkljiv besedni zaklad ...). Dokumentacija oziroma oblika dokumentacije je za nekatere poklice manj ustrežna. V nekaterih programih vajenci dokumentacije niso pripravili.

Dnevniki praktičnega izobraževanja

Glede izpolnjevanja dnevnikov praktičnega izobraževanja ugotavljamo, da se situacija v primerjavi s preteklimi leti ni bistveno popravila. Čeprav so člani izpitnih odborov in zbornice opozorili vajence, pa tudi delodajalce na pomanjkljivosti že pri vmesnem preizkusu, veliko le-teh ni bilo odpravljenih. Tako glede dnevnikov zvečine ponavljamo ugotovitve preteklih let:

- Veliko vajencev je dnevnik pisalo za nazaj, naknadno oziroma jih izpolnilo šele v zadnjih dneh pred izpitom.
- Manjkajo podpisi, žigi in mnenja delodajalcev oziroma mentorja.
- Ni izpolnjena stran v dnevniku, kamor je treba vpisati podatke o vajencu in delodajalcu.
- Ni izpolnjena ali je napačno izpolnjena stran, kjer je treba navesti število ur in opis nalog.
- Neizpolnjena zadnja stran (potrdilo – žig in podpis, da je vajenec opravil vmesni preizkus; potrdilo, da je vajenec opravil vse obveznosti praktičnega izobraževanja v delovnem procesu za tekoči letnik).
- Vajenci so večkrat pisali dnevnik zelo površno, njihov besedni zaklad je skromen, pojavljajo se slovnične in pravopisne napake, pišejo nebistvene stvari, niso izpolnili nekaterih rubrik, npr. mnenje o opravljeni nalogi.

Mnenja evalvatorjev o vsebinski ustreznosti dnevnikov vidimo v preglednici 7.

Preglednica 7: Ali so bili dnevniki ustrezno izpolnjeni?

	DA	DELOMA	NE
Vajenci	57,8	31,1	11,1
Delodajalci	48,9	46,8	4,3

Zagotavljanje varnosti pri delu

Pri izvedbi praktičnega dela zaključnega izpita ugotavljamo, da je bilo poskrbljeno za upoštevanje predpisov varstva pri delu in uporabe zaščitnih sredstev. Ugotavljamo še, da je varstvu pri delu posvečena posebna pozornost. Tudi pri spremljanju zagovorov smo zasledili, da je izpitni odbor vajencu skoraj vedno postavil tudi vprašanje iz varstva pri delu.

Zagovor izpitne naloge

Za večino spremljanih programov vprašanja niso bila vnaprej pripravljena na izpitnih lističih. Za programe, v katerih so vajenci opravljali izpit pri delodajalcu ali drugje, je bil zagovor praviloma organiziran nekaj dni po opravljanju izpita. Za programe, v katerih je izpit potekal v šoli, pa so bili zagovori praviloma organizirani takoj po končani nalogi. Pri tem ni bilo opaziti posebnosti, razen da je bil na eni šoli po vsakem od treh delov izpita organiziran zagovor (trije zagovori), skupen čas zagovora pa je bil daljši od 20 minut. Pri organizaciji zagovora so opozorili tudi na pomanjkanje dialoga med zbornicama (angažiranje in obveščanje izpitnih odborov).

Zanimalo nas je tudi, kako so sestavljena vprašanja za zagovor oziroma kako se upošteva izpitni red, namreč da naj bodo vprašanja pri zagovoru povezana z opravljanjem izpita. Ugotavljamo, da so se člani izpitnih odborov držali izpitnega reda, saj je bil pri zagovorih dan daleč največji pomen prav vprašanjem, ki so se nanašala na konkretno izpitno delo. Pogosto so člani izpitnih odborov postavljali tudi širše zasnovana vprašanja s strokovnega področja. Prav tako so bila v ospredju vprašanja v zvezi z varstvom pri delu. Le izjemoma so se pojavljala vprašanja, ki so od vajencev zahtevala poznavanje teorije in navajanje dejstev, podatkov ipd.

Ugotavljamo še, da so bili zagovori v nekaterih primerih precej obsežni, drugod pa so vajencem postavili le nekaj zelo kratkih vprašanj, tako da je zagovor trajal le nekaj minut. Poudarimo naj, da je v nekaterih primerih vlogo izpraševalca pri zagovoru prevzel nadzornik, kar sicer ni v skladu z izpitnim

redom, je pa najbolj smiselno, ker je nadzornik spremljal vajence že med opravljanjem izpita in torej najbolj ve, kakšna vprašanja so primerna.

Navzočnost mentorjev pri izpitu

Pri izpitu je bil navzoč le manjši del mentorjev. Njihova navzočnost je odvisna predvsem od tega, kje so vajenci opravljali izpit. Če so ga opravljali pri delodajalcu, so bili mentorji ponavadi navzoči, saj so soodgovorni za izdelek/storitev, ki jo vajenec opravlja za nekega naročnika. Če je izpit potekal v šoli ali na kaki drugi lokaciji, jih večinoma ni bilo (izjema je program prodajalec). Prav tako se niso udeležili zagovorov.

Po našem mnenju je treba mentorje spodbujati, da bi bili pogosteje navzoči pri izpiti, saj to zanesljivo pozitivno vpliva na vajenca, predvsem kot moralna podpora.

Zanimalo nas je še, ali so mentorji, ki so bili navzoči pri izpitu, usmerjali vajence pri delu. V nekaterih primerih se je to res dogajalo, in sicer predvsem ko je vajenec delal nalogo za stranko in si ni smel privoščiti napake. Nekateri mentorji oziroma nadzorniki so tudi priznali, da je bilo vajencem treba pomagati, ker je bila naloga precej zahtevna. Večinoma je bila pomoč mentorjev le v smislu moralne spodbude ali pa se je nanašala na upoštevanje pravil varstva pri delu.

Ocenjevanje

Pri ocenjevanju naloge ugotavljamo, da uporaba točk članom izpitnih odborov še vedno povzroča težave oziroma kar precej dela, saj morajo poleg tega, da izprašajo vajenca, posameznim delom izpita pripisati ustrezno število točk, jih sešteti in pretvoriti v oceno, kakor to zahteva dokumentacija. Izpitni odbori so včasih ocenjevali tudi klasično oziroma so poskušali ocenjevati tako, da niso oškodovali vajencev in da so bili ocenjeni pravično. Pravičnost ocenjevanja so potrdili tudi sami vajenci. Merila za ocenjevanje in pretvorbo točk v ocene na ocenjevalnem listu se ne ujemajo z navedbami v izpitnih katalogih. Vlogo izpraševalca v več primerih ni opravljal samo en član, temveč več.

Izpitna dokumentacija

V zvezi z dokumentacijo so ugotovitve podobne kakor v preteklih letih, saj so izpitni odbori uporabljali iste obrazce, ki so bili sicer pripravljene na zbornicah.

Popravki, ki jih je treba vnesti v dokumentacijo:

- Ocenjevalni list. Manjka ime izobraževalnega programa; v naslovu (imenu) obrazca manjka navedba, da gre za PRAKTIČNI DEL zaključnega izpita; prav tako se na obrazcu pojavlja navedba »izdelek« oziroma »storitev« namesto »izpitna naloga«; pretvorba točk v oceno na ocenjevalnem listu se velikokrat ne ujema s predlogom v izpitnih katalogih; nikjer ni opredeljeno, da morajo biti pri zagovoru tri vprašanja, na kar navaja ocenjevalni list; ocenjevalni list navaja še, da so ocenjevalci zagovora trije, kar ni v skladu s Pravilnikom in Izpitnim redom, ki omenjata le enega ocenjevalca. Menimo, da je treba merila za oceno izpitnega dela na ocenjevalnem listu morda bolj razdelati. Ocenjevalni list in Zapisnik o opravljanju praktičnega dela zaključnega izpita bi lahko združili v en obrazec.
- Zapisnik o opravljanju praktičnega dela zaključnega izpita. Manjka ime izobraževalnega programa in ime šole, ki jo je vajenec obiskoval; namesto vajeniški dnevnik je pravilno »dnevnik praktičnega izobraževanja«; pojavljata se dva izraza: vajenec in učenec; na zapisniku je zahtevano, da se podpišeta tudi delodajalec in vajenec – zakaj je to potrebno?; manjka popolno citiranje objave Pravilnika v Uradnem listu RS; mogoče bi bilo pametno omeniti tudi, pri kateri zbornici (OZS, GZS) je vajenec opravljal izpit; na Zapisniku je tudi navedba »je bil prisoten izpitni odbor« – v resnici izpitni odbor ni navzoč ves čas opravljanja izpita, ampak največkrat samo pri zagovoru.
- Dokumentacija za storitev. Manjka ime izobraževalnega programa.
- Nadzor poteka priprave in izvedbe zaključnega izpita v dualni organizaciji izobraževanja. Manjka ime izobraževalnega programa; namesto »izpitna naloga« se pojavlja izraz »izdelek«.

Nasploh je bila pripomba, da je administrativnega dela v zvezi z dokumentacijo, ki jo mora izpolniti izpitni odbor, preveč. Izpitni odbor mora ob izpraševanju vajenca izpolnjevati obsežno dokumentacijo, preštovati točke, jih pretvarjati v ocene ...

Pravilnik o zaključnih izpiti

Spremljanje je opozorilo tudi na pomanjkljivosti v Pravilniku in Izpitnem redu. Prvi na enem mestu govori o predsedniku, izpraševalcu in članih izpitnega odbora, drugič o predsedniku, namestniku in članu. To je treba poenotiti. Pravilnik navaja predsednika IN izpraševalca, izpitni red pa, da je predsednik HKRATI izpraševalec (torej ena in ista oseba). Torej je treba Izpitni red in Pravilnik poenotiti. Že v prejšnjih letih se je pojavil predlog, da bi vlogo izpraševalca lahko imel nadzornik, ki je vajenca spremljal med opravljanjem izpita. Menimo, da je to možnost treba vnesti v Pravilnik oziroma Izpitni red. Prav tako včasih ni bilo jasno, kaj je bilo enotno in kaj individualno izpitno delo, zato je treba to v Pravilniku drugače opredeliti.

UGOTOVITVE PO POSAMEZNIH IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMIH

Avtomehanic, avtoklepar. Vajenci so opravljali izpit pri delodajalcu (razen na eni šoli, kjer je izpit potekal v šolskih delavnicah). Na eni izmed šol so nas seznanili, da z zbornice niso poslali zadosti obrazcev zapisnika in so morali dodatne izvode kopirati sami. Nekateri vajenci so pripravili dokumentacijo šele po zagovoru. Na eni šoli je bil skupni čas zagovora daljši od 20 minut, ker je bil zagovor po vsakem od treh delov izpita. Člani izpitnega odbora so bili pomanjkljivo seznanjeni s pravili opravljanja izpita.

Cvetličar, vrtnar. Izpit je bil organiziran v šoli, vajenci pa so opravljali enotno izpitno delo. Obveščanje članov izpitnih odborov s strani zbornic je bilo nekoliko prepozno.

Elektrikar - energetik. Vajenci so opravljali izpit pri svojih delodajalcih. Nekatere naloge so bile precej zahtevne – posamezni mentorji so usmerjali delo vajencev. Delodajalci so nad dualnim sistemom za pridobivanje izobrazbe za ta poklic navdušeni in ga popolnoma podpirajo; zagotoviti bi bilo možno vsaj 2-krat več pogodb, kolikor je dijakov, vendar je problem, ker je tako malo vpisa.

Finomehanic. Izpit so vajenci opravljali pri delodajalcu, zagovor pa v šoli. Spremljanje ni opozorilo na kake posebnosti pri organizaciji in izvedbi izpita.

Instalater strojnih instalacij, klepar - krovec. Izpit so vajenci opravljali pri delodajalcu, zagovori pa so bili organizirani v šoli. Nekateri vajenci so bili o izpitu obveščeni šele nekaj dni pred izpitom. Vprašanja pri zagovoru so bila pretežno vezana na izpitno nalogo.

Kuhar, natakhar. Izpiti so bili organizirani v šoli. Na ljubljanski šoli so povedali, da so bili vajenci do junija pri delodajalcu, praktični del zaključnega izpita pa so znova opravljali v šoli. Izpitni odbor je predlagal drugačno razporeditev praktičnega izobraževanja pri delodajalcu in pouka v šoli, ker ni dobro, da vajenci za toliko časa izgubijo stik s šolo. Predolg odmor namreč povzroča vrsto problemov, zlasti disciplinskih. Izpitni odbor je opozoril, da so vajenci na mariborski šoli pokazali boljše znanje in dobili višje ocene kakor v Ljubljani. Vmesni preizkusi in zaključni izpiti so bili letos izvedeni v zelo kratkem obdobju (približno 14 dni), kar je bilo za člane izpitnih odborov precej naporno. Izpiti naj bodo v prihodnjih letih razporejeni skozi daljše obdobje, vmesni preizkusi pa naj bodo v aprilu, kakor je bilo že v prejšnjih šolskih letih.

Mizar. Izpiti so bili organizirani v šoli. Kandidati so iz nabora nalog lahko sami izbrali izpitno nalogo. Obveščanje o izpitu je bilo ustrezno. Pri spremljanju nismo opazili nobenih posebnosti, člani te skupine so opozorili na to, da se nižajo merila zahtevnosti in da je nujno sklicati sestanek vseh socialnih partnerjev in šol za dogovor o merilih ocenjevanja za naslednje leto. Prav tako je logistično treba zagotoviti skice izdelkov s tehničnim opisom pri zaključnem izpitu, saj šele primerjava z izdelkom pokaže, ali je vajenec dejansko napravil izdelek, ki ga je odobrila komisija.

Pek, slaščičar - konditor. Vajenci v programu za slaščičarja – konditorja so opravljali izpit v šoli; program za peka sta izvajali dve šoli – na eni so bili izpiti organizirani v šoli, na drugi pri delodajalcu. Izbira med izpitnimi nalogami je bila dovolj velika, tudi organizacija zagovora je bila ustrezna.

Prodajalec. Izpiti so bili organizirani na Gospodarski zbornici. Zaradi specifičnosti poklica je izpit potekal nekoliko drugače, kakor je veljalo za druge poklice, in sicer so vajenci vlekli listke z vprašanji, ki so bila praktično naravnana ter so spodbujala aktivno in kritično mišljenje vajencev. Podvprašanja, ki jih je postavljala izpitni odbor, včasih niso bila jasno zastavljena. Menimo tudi, da je izpitni odbor prehitro pomagal vajencu, če ni takoj povedal odgovora. Pohvalno je, da je bilo pri izpitu navzočih precej mentorjev.

Slikopleskar. Kandidati so opravljali izpit v vrtcu. Pri spremljanju smo ugotovili nekaj neuskkljenosti med delom obeh zbornic. Člani izpitnih odborov so tudi izrazili željo po več pisnega, bolj formalnega obveščanja z obeh zbornic. Veliko vajencev bo nadaljevalo šolanje, to pa je v nasprotju z željami delodajalcev.

Strojni mehanik. Vajenci so opravljali izpit v podjetju, zagovor pa v šoli. Vprašanja pri zagovoru so bila ustrezna, saj so se nanašala na opravljeno delo. Enemu vajencu je bilo celo po mnenju nadzornika dodeljeno precej zahtevno delo. Zato sta nadzornik, predvsem pa njegov mentor vajenca spremljala in občasno usmerjala, medtem ko je opravljal nalogo. Zbornice bi vajencem morale poslati podrobnejše informacije, več informacij o izpitu so dobili na šoli.

Šivilja - krojač. Vajenke so opravljale izpit v šoli, in sicer kot individualno izpitno delo. Povedale so, da je zbornica poslala nepopolna navodila glede priprave dokumentacije. Dodatne napotke so jim dali na šoli. Sicer pa je bila dokumentacija, ki so jo morale pripraviti vajeke, precej obsežna. Dnevniki so bili ustrezno izpolnjeni, kar je povezano tudi s tem, da so vse vajeke praktično izobraževanje opravljale v istem podjetju in v okviru iste zbornice, zato je bilo lažje usklajevati delo mentorjev. Nekatere vajeke si niso znale dobro razporediti časa, tako da jim ga je zmanjkalo za dokončanje izdelka in je moral nadzorni učitelj podaljšati čas, da so lahko sešile izdelek do konca. Mentorji pri izpitu niso bili navzoči. Precej vajenk se mora še izpopolniti glede natančnosti pri delu. Veliko jih bo nadaljevalo šolanje v poklicno-tehniškem programu, večinoma ob delu.

Zidar. Člani izpitnih odborov so opozorili na pereče vprašanje, da vajenci pri delodajalcu ne opravljajo vseh del, ki bi jih morali pokazati pri izpitu. Ena izmed možnih rešitev je, da se nameni več ur za praktični pouk v šoli. Dnevniki so bili pri veliko vajencih izpolnjeni nepopolno.

MNENJA VAJENCEV

Anketirali smo 215 vajencev in vajenk, med katerimi so prevladovali fantje – teh je bilo 73 %, deklet pa je bilo 27 %. Sodelovali so vajenci s 13 šol, ki so se izobraževali v 15 programih (avtomehanik, avtoklepar, mizar, tesar, zidar, cvetličar, frizer, instalater strojnih instalacij, klepar - krovec, pek, slaščičar - konditor, šivilja - krojač, vrtnar, električar energetik, finomehanik). Vajence smo vprašali o njihovih izkušnjah s praktičnega izobraževanja pri delodajalcu, o pripravah na zaključni izpit, o zahtevnosti nalog pri zaključnem izpitu in tudi o pravičnosti dobljenih ocen. Mnenja vajencev o praktičnem izobraževanju pri delodajalcu prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 8: Izkušnje s praktičnega izobraževanja pri delodajalcu

Izkušnje s praktičnega izobraževanja pri delodajalcu	Da	Ne	Včasih
Pri delodajalcu sem se dobro počutil	80,6	4,0	15,4
Čutil sem se enakovreden član delovnega kolektiva	65,7	15,2	19,0
Delodajalec me je načrtno pripravljaj na praktični del zaključnega izpita	57,9	30,6	11,5
Delovne naloge so bile raznovrstne	87,7	4,2	8,0
Dobil sem napotke, kako naj delo opravim	75,2	5,7	19,0
Mentor mi je pomagal pri izpolnjevanju dnevnika	31,6	59,0	9,4
Dnevnik sem pisal sproti tedensko	45,3	28,8	25,9
Delodajalec je upošteval moje predloge glede opravljanja prakse	63,7	14,9	21,4
Mentor je redno pregledoval dnevnik praktičnega izobraževanja	54,2	28,8	17,0
Praktični pouk v šoli in delo pri delodajalcu se dopolnjujeta	69,0	16,7	14,3
Moj odnos z mentorjem je bil dober	89,5	2,9	7,6
Moj odnos z drugimi zaposlenimi je bil dober	88,9	1,4	9,6
Naučil sem se stvari, ki se jih nisem v šoli	91,5	4,3	4,3
Zadovoljen sem z izbiro mentorja	89,0	8,6	2,4
Opravljati sem moral tudi dela, ki niso povezana z nalogami poklica, za katerega se izobražujem	31,6	59,0	9,4
Pisanje dnevnika mi je bilo velikokrat odveč	50,9	27,1	22,0

Iz odgovorov vajencev razberemo, da so najbolj pozitivno ocenili odnose z mentorjem in zaposlenimi ter da so se naučili stvari, ki se jih niso v šoli, in pridobili veliko novega znanja in izkušenj. Odgovori vajencev so znova opozorili na problematiko v zvezi z izpolnjevanjem dnevnikov. Poleg zgoraj navedenih so omenili še pozitivne izkušnje, denimo dobro opremljenost obratovalnic, kar je omogočalo kakovostno delo. Našteli so predvsem tele negativne izkušnje: opravljanje dela, ki ni povezano s poklicem, naporni delavnik (nadure, delo ob koncu tedna ali praznikih), neplačani stroški za prehrano ter prevoz na delo, neredno izplačevanje nagrad.

Preglednica 9: Priprave na zaključni izpit in obveščanje o praktičnem delu zaključnega izpita

Priprave na zaključni izpit in obveščanje o praktičnem delu zaključnega izpita	DA	NE	DELOMA
	%	%	%
Ali je bilo pripravam na zaključni izpit namenjenega dovolj časa?	86,9	13,1	
Ali meniš, da so bile priprave na zaključni izpit vsebinsko ustrezne?	77,1	1,9	21,0
Ali je bilo obveščanje o praktičnem delu zaključnega izpita pravočasno?	97,0	3,0	
Ali je bilo obveščanje o praktičnem delu zaključnega izpita vsebinsko ustrezno?	91,5	2,8	5,7

Priprave na zaključni izpit so bile po mnenju vajencev ustrezne glede časa, ki je bil namenjen za to, pa tudi glede vsebine. Obveščanje o izpitu je bilo prav tako pravočasno in vsebinsko ustrezno.

Vajence smo tudi povprašali o zahtevnosti nalog pri zaključnem izpitu. Veliki večni kandidatov (približno 85 % za teoretični del in 10 % več za praktični del) se naloge niso zdele prezahtevne.

Izpitni odbori so svoje delo očitno dobro opravili, saj so vajenci menili, da so bile ocene pravične.

Večina (86 %) jih je namreč menila, da dobljene ocene pri praktičnem delu zaključnega izpita ustrezajo njihovem znanju. Drugi pa so izrazili, da so si zaslužili boljšo oceno.

Razveseljiva je tudi ugotovitev, da bi kar $\frac{3}{4}$ vajencev, če bi se ponovno odločali o vpisu v šolo, izbrale enako. Le redki bi se odločili za šolsko organizacijo ali drug poklic.

MNENJA DELODAJALCEV

Prav vsi delodajalci so izrazili zadovoljstvo z odločitvijo, da imajo v svojem podjetju vajence.

Razloge, zakaj so se odločili, da jih bodo usposabljali, vidijo predvsem v tem, da je njihova lastna odgovornost poskrbeti za kadrovske reprodukcije, da morajo torej sami vlagati v svoje bodoče delavce. Navajali so tudi, da radi delajo z mladimi in da so jim bili v podjetju v pomoč. Ti odgovori kažejo, da se je pri delodajalcih vsaj do neke mere že vzpostavila zavest o soodgovornosti za usposabljanje lastnih bodočih delavcev, seveda pa je treba to zavest še bolj krepiti in spodbujati.

Zanimalo nas je tudi, kako delodajalci ocenjujejo povezovanje znanja, ki ga vajenci dobijo v podjetju, z znanjem, ki so ga dobili v šolah. Menijo, da so povezave kar dobre, predvsem da se znanje, pridobljeno v šoli, dopolnjuje in nadgrajuje v praksi. Znanje pa, ki ga niso pridobili v šoli oziroma ga v šoli tudi ni bilo mogoče pridobiti, dobijo v delovnem procesu, to so npr. delo s strankami in odnosi s sodelavci, terensko delo, spoznavanje realne delovne situacije, trendi, najsodobnejše tehnologije, trženje itd.

Sodelovanje s šolami je sicer zadovoljivo, vendar so v nekaterih podjetjih poudarili, da si želijo še bolj intenzivnih povezav. V večini podjetij imajo osebo, ki je odgovorna za stike s šolo, prav tako menijo, da šole pravočasno priskrbijo informacije podjetju, večinoma so tudi vsebinsko ustrezne.

Za sodelovanje z Obrtno in Gospodarsko zbornico menijo, da je dobro. Nekateri so predlagali, da bi moral biti razpis za učne pogodbe objavljen po poklicih in ne po občinah.

Precejšen delež anketiranih je izjavil, da nameravajo zaposliti vajence, ko bodo končali srednjo poklicno šolo, oziroma bi jih radi zaposlili, vendar bodo vajenci nadaljevali šolanje v poklicno-tehniških programih. Da je bila odločitev o praktičnem usposabljanju dobra, kaže tudi namera delodajalcev, da bodo v prihodnje še razpisali učna mesta za vajence.

Mentorje smo vprašali tudi, ali so se v zadnjih dveh letih udeležili kakega usposabljanja za delo z vajenci, vendar je večina od njih odgovorila, da ne. Tisti, ki se bili na katerem od usposabljanj, so opravljali predvsem mojstrski izpit.

5 SKLEPI IN PREDLOGI DRŽAVNE IZPITNE KOMISIJE za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji

Premalo učnih mest in nezanimanje mladine za nekatere poklice

- Nadaljevati promocijo poklicnega izobraževanja.
- Nadaljevati aktivnosti v zvezi s pridobivanjem delodajalcev za praktično izobraževanje vajencev.

Nosilci: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, zbornici

Organizacija izpita

- Pri obveščanju vajencev in delodajalcev o roku, kraju in vsebini zaključnega izpita je bilo ponekod še zaznati manjše probleme, predvsem glede pravočasnosti obveščanja, kar pa ni vplivalo na dosežene rezultate vajencev. Večinoma so zbornice kandidate in druge sodelujoče pravočasno obveščale o izpitu in obveščanje je bilo večinoma vsebinsko ustrezno. Če pa so bile vajencem potrebne dodatne informacije, so jih dobili na šoli. Ključni problemi usklajevanja in komunikacije med zbornicama in šolami so bili z uvedbo koordinatorja zvečine odpravljeni. Pomembna je ugotovitev, da se sodelovanje z zbornicama iz leta v leto izboljšuje.

Nosilki: zbornici

Izpitne naloge in zagovor

- Vajenci se morajo po mnenju anketirancev izpopolniti še, kar zadeva natančnost pri delu, upoštevanje estetske komponente, ekonomičnost, inovativnost in spretnost. Večjo pozornost naj namenijo pripravi dokumentacije in izpolnjevanju dnevnika praktičnega izobraževanja. Vajenci imajo tudi težave pri povezovanju teoretičnega in praktičnega znanja. Hkrati je njihovo znanje premalo utrjeno, posebno zato, ker nekaterih opravil pri delodajalcu niso mogli izvajati (specializirane delavnice).
- Po mnenju evalvatorjev in celo nadzornih učiteljev so bile nekaterim vajencem dodeljene precej zahtevne naloge, tako da so jih mentorji med delom tudi usmerjali.
- Zagovor izpitne naloge naj časovno in prostorsko ne bo preveč oddaljen od opravljanja izpitne naloge. Zagotoviti je treba še doslednejše upoštevanje pravila, da se vprašanja pri zagovoru nanašajo na konkretno izpitno nalogo. Smiselno je, da vlogo izpraševalca lahko opravlja tudi nadzornik.
- Ugotavljamo tudi, da je treba sproti osveževati, popravljati in dopolnjevati oziroma razširiti nabor nalog za zaključni izpit, treba pa je tudi preveriti besedila izpitnih nalog.

Nosilki: zbornici

Dnevnik praktičnega izobraževanja

- Pri vodenju in izpolnjevanju dnevnikov praktičnega izobraževanja je še vedno zaznati pomanjkljivosti, ki smo jih opazili že v preteklih letih. Zato je treba delodajalce oziroma mentorje dosledno opozarjati na njihove obveznosti pri vodenju dnevnikov, predvsem glede sprotnosti izpolnjevanja rubrik in tega, da so tudi pravilno izpolnjene.
- Vajenci so pogosto predložili nepopolne in vsebinsko skromne dnevnike.

Nosilci: zbornice

Ocenjevanje

- Ugotovljamo, da je ocenjevanje s točkami za člane izpitnega odbora precejšen problem, hkrati zahteva tudi veliko administrativnega dela (točkovanje, seštevanje točk, pretvarjanje v oceno). Pri usposabljanju članov izpitnih odborov je treba dati poseben poudarek prav ocenjevanju in preverjanju znanja pri izpitu.

Nosilci: zbornice

Varstvo pravic kandidatov

- V šolskem letu 2002/2003 ni bilo vloženih ugovorov zaradi kršitev predpisanega postopka pri opravljanju praktičnega dela zaključnega izpita. Prav tako ni bilo zaznani pisnih oziroma računskih napak pri ocenjevanju, ki bi bili lahko vzrok za ugovor zoper oceno.

Dokumentacija

- Pregledati in vnesti popravke, kakor je navedeno v poročilu (nadzorni list, zapisnik o opravljanju praktičnega dela ZI, ocenjevalni list ...).

Nosilci: zbornici, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport

Pravne podlage

- Uskladiti Izpitni red in Pravilnik o zaključnih izpitih.
- Razmisliti o dopolnitvah Pravilnika (nadzornik kot izpraševalec, individualno/enotno izpitno delo, člani izpitnega odbora).

Nosilci: zbornici, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport

Sindikati

- Predstavniki sindikatov niso bili člani izpitnih odborov, nekaj pa jih je sodelovalo pri spremljanju izpitov. Te vidike sodelovanja sindikatov je treba bolj okrepiti in tudi sicer bi se morali ti močneje vključiti v izvajanje dualne organizacije poklicnega izobraževanja.

Nosilci: sindikati

Usposabljanje izpitnih odborov

Treba je nadaljevati usposabljanje izpitnih odborov s poudarkom na naslednjih temah:

- Seznanjanje s pedagoškimi in psihološkimi načeli ter vzgojnimi in socializacijskimi cilji. Posebna pozornost naj se nameni usposabljanju izpraševalcev in drugih članov izpitnih odborov glede preverjanja in ocenjevanja znanja pri izpitu.
- Predsednike, izpraševalce in nadzornike usposobiti za opravljanje njihovih nalog in jih seznanjati s predpisi, ki jih je treba upoštevati pri izvedbi praktičnega dela zaključnega izpita.

Nosilci: zbornici in Center za poklicno izobraževanje

Potek praktičnega izobraževanja pri delodajalcu

- Še vedno se najde kršenje učnih pogodb, na kar so opozorili vajenci. Nekateri delodajalci niso redno izplačevali nagrad in povrnili pripadajočih stroškov. Zato jih je treba dosledno opozarjati na njihove obveznosti pri izpolnjevanju učne pogodbe. Vajenci so morali delati tudi nadure ali delati za konec tedna. Sicer pa imajo več pozitivnih kakor negativnih izkušenj s praktičnega izobraževanja. Pri delodajalcu se je večina vajencev dobro počutila in tudi odnosi z mentorjem in sodelavci so bili dobri.

Angažiranje delodajalcev oziroma mentorjev

- Zagotoviti, da se vajenci in delodajalci seznanijo pred sklenitvijo učne pogodbe.
- Delodajalce seznanjati in stalno usposabljati glede njihovih obveznosti pri vodenju dnevnika praktičnega izobraževanja.
- Delodajalce dosledno opozarjati na njihove obveznosti pri izpolnjevanju učnih pogodb.
- Delodajalce spodbujati, da bi bili pogosteje navzoči pri zaključnem izpitu, saj ugotavljamo, da so bili praviloma navzoči le, če se je izpit opravljal v njihovi obratovalnici, sicer pa ne.

Nosilci: zbornici, šole

6 PRILOGE

6.1 Koledar opravljanja zaključnih izpitov v šolskem letu 2002/2003

ZAKLJUČNI IZPITI 2003 (spomladanski izpitni rok)				
ŠOLA	Poklic	Praktični del	Zagovor	Izvedba izpita
Srednja lesarska šola Maribor	Mizar	9.–11. 6. 03 in 16. 6. – 18. 6. 2003	23. in 24. 6. 2003 ob 8:00	Šola
Srednja lesarska šola Škofja Loka	Mizar	23.–1. 7. 2003	27. 6. in 2. 7. 2003	Šola
Srednja lesarska šola Ljubljana	Mizar	26. 6.–2. 7. 2003	2. in 3. 7. 2003	Šola
Srednja šola Sevnica	Mizar	16.–24. 6. 2003	1. 7. 2003 ob 7:00 (š)	Šola
Šolski center Ptuj Poklicna in tehniška strojna šola	Avtomehanik	30. 6. 2003, 1. in 2. 7. 2003	4. 7. 2003 (š)	Obratovalnica
	Avtoklepar	1. in 2. 7. 2003	4. 7. 2003 (š)	Obratovalnica
	Klepar - krovec	30. 6. 2003, 1. in 2. 7. 2003	4. 7. 2003 (š)	Obratovalnica
Srednja šola Domžale	Avtomehanik	23.–27. 6. 2003	1. 7. 2003	Obratovalnica
	Klepar - krovec	1. in 2. 7. 2003	3. 7. 2003	Obratovalnica
	Klepar - krovec	24. 6. 2003	1. 7. 2003	Obratovalnica
	Strojni mehanik	24. 6. 2003	1. 7. 2003	Obratovalnica
	Instalater strojnih instalacij	23.–27. 6. 2003	1. 7. 2003	Obratovalnica
Šola za strojništvo Škofja Loka	Avtomehanik	16., 19., 20. 6. 2003	2. 7. 2003 ob 8:00 (š)	Obratovalnica
	Klepar - krovec	18. 6. 2003	1. 7. 2003 ob 8:00 (š)	Obratovalnica
	Instalater strojnih instalacij	16., 17. 6. 2003	2. 7. 2003 ob 8:00 (š)	Obratovalnica
Srednja strokovna in poklicna šola Celje	Avtomehanik	23.–26. 6. 2003	27. 6. 2003 ob 8:00 (š)	Obratovalnica
	Frizer	30. 6.–3. 7. 2003		Šola
Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad, Ljubljana	Avtomehanik	23. 6.–1. 7. 2003	2. 7. 2003	Obratovalnica
Poklicna in tehniška strojna šola Novo mesto	Avtomehanik	23.–26. 6. 2003	30. 6. 2003 ob 8:00 (š)	Obratovalnica
Srednja strojna šola Maribor	Avtomehanik	1., 2. 7. 2003 ob 7:00		Šola
	Avtoklepar	1., 2. 7. 2003 ob 7:00		Šola
Živilska šola Maribor	Pek	1. 7. 2003 ob 6:00		Šola
Srednja strojnokovinarska šola Ravne na Koroškem	Zidar	30. 6. 2003 ob 7:00		Objekt
	Tesar	30. 6. 2003 ob 7:00		Objekt
Srednja tekstilna šola Maribor	Frizer	1., 2., 3., 7. 2003 ob 8:00		Šola
Vrtnarska šola Celje	Cvetličar	1. 7. 2003 ob 8:00		Šola
	Vrtnar	1. 7. 2003 ob 8:00		Šola
Srednja šola za gostinstvo	Kuhar	2. in 3. 7. 2003		Šola

in turizem Maribor	Natakar	2. in 3. 7. 2003		Šola
Kmetijska in gospodinjska šola Šentjur	Pek	24. 6. 2003 ob 9:00		Šola
	Slaščičar	30. 6. in 1. 7. 2003	1. 7. 2003	Šola
Srednja gradbena šola Maribor	Slikopleskar	23. in 24. 6. 2003		Objekt/šola
	Zidar	23. in 24. 6. 2003		Objekt/šola
	Tesar	23. in 24. 6. 2003		Objekt/šola
Srednja elektro-računalniška šola Maribor	Elektrikar - energetik	24., 26. 6. 2003	30. 6. 2003 ob 8:00 (š)	Obrat
Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota	Zidar	26., 27., 6. 2003		Objekt
	Tesar	26., 27., 6. 2003		Objekt
Srednja šola za gostinstvo in turizem Ljubljana	Kuhar	1. 7. 2003		Šola
	Natakar	1. 7. 2003		Šola
Srednja frizerska šola Ljubljana	Frizer	2. in 3. 6. 2003 ob 8:00 in 13:00		Šola
Poklicna in tehniška gradbena šola Celje	Zidar	1. 7. 2003 ob 7:00		Šola
	Tesar	1. 7. 2003 ob 7:00		Šola
Srednja trgovska šola Ljubljana	Prodajalec	26. 6. 2003 ob 8:00		GZS Ljubljana
	Prodajalec	27. 6. 2003 ob 8:00		GZS Ljubljana
	Prodajalec	30. 6. 2003 ob 8:00		GZS Ljubljana
Srednja šola Domžale	Prodajalec	24. 6. 2003 ob 8:00		GZS Ljubljana
	Prodajalec	26. 6. 2003 ob 8:00		GZS Ljubljana
Poslovno-komercialna šola Celje	Prodajalec	23. 6. 2003 ob 8:00		OGZS Celje
	Prodajalec	24. 6. 2003 ob 8:00		OGZS Celje
Srednja trgovska šola Kranj	Prodajalec	1. 7. 2003 ob 8:00		OGZS Kranj
	Prodajalec	2. 7. 2003 ob 8:00		OGZS Kranj
Srednja trgovska šola Maribor	Prodajalec	2. 7. 2003 ob 8:00		OGZS Maribor
	Prodajalec	3. 7. 2003 ob 8:00		OGZS Maribor
Srednja šola Muta	Šivilja - krojač	30. 6. 2003 1. in 2. 7. 2003	2. 7. 2003	Šola
Srednja lesarska šola Nova Gorica	Zidar	27. 6. 2003 ob 8:00		Šola
Srednja strojna in poslovna šola Maribor	Finomehanik	30. 6. 2003 1. in 2. 7. 2003	4. 7. 2003 ob 8:30 (š)	Obratovalnica
	Instalater strojnih instalacij	30. 6. 2003 1. in 2. 7. 2003	4. 7. 2003 ob 8:30 (š)	Obratovalnica
	Strojni mehanik	30. 6. 2003 1. in 2. 7. 2003	4. 7. 2003 ob 8:30 (š)	Obratovalnica

6.2 Člani Državne izpitne komisije za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji

Državno izpitno komisijo za izvedbo praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji je imenoval minister za šolstvo, znanost in šport na podlagi 20. člena Pravilnika o zaključnih izpiti. Člani so bili imenovani na predlog zbornic in reprezentativnih sindikatov za obdobje dveh let. DIK ima devet članov, in sicer:

1. Janez Dekleva, Gospodarska zbornica Slovenije (predsednik)
2. mag. Irena Bahovec, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport
3. Maja Capuder Štembal, Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti RS
4. Andreja Čater, Center RS za poklicno izobraževanje
5. Mitja Korunovski, Obrtna zbornica Slovenije
6. Janja Meglič, Obrtna zbornica Slovenije
7. Martin Muršič, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije
8. Elizabeta Skuber, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
9. Milena Vidmar, Gospodarska zbornica Slovenije

7 VIRI IN LITERATURA

1. Izpitni katalogi za programe: avtomehanik (ds), avtoklepar (ds), cvetličar (ds), električar - energetik (ds), finomehanik (ds), frizer (ds), instalater strojnih instalacij (ds), klepar - krovec (ds), kuhar (ds), mesar (ds), mizar (ds), natakar (ds), pek (ds), prodajalec (ds), slaščičar - konditor (ds), slikopleskar (ds), šivilja - krojač (ds), tapetnik (ds), tesar (ds), vrtnar (ds), zidar (ds). Center RS za poklicno izobraževanje. Ljubljana.
2. Izpitni red za opravljanje praktičnega dela zaključnega izpita v dualni organizaciji poklicnega izobraževanja. Državna izpitna komisija in Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Ljubljana, oktober 2001.
3. Stanje vpisa v izobraževalne programe za posamezna šolska leta. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Ljubljana.
4. Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja. Ljubljana, december 1997.
5. Podatki Državnega izpitnega centra o uspehu pri zaključnih izpitih.
6. Pravilnik o zaključnih izpitih v nižjem in srednjem poklicnem izobraževanju (Ur. l. RS, št. 102/99 in št. 50/01).